

17. OLARU, Marieta. Managementul calității, ediția a II-a, revizuită și adăugată. București: Editura Economică, 2000.
18. PATRAȘCU, Dumitru, CRUDU, Valentin. Calitatea învățământului în instituțiile preuniversitare. Chișinău: Gunivas, 2007. ISBN 978-9975-908-66-5.
19. POPA, Vitalie. Dezvoltarea unității educaționale. Un model funcțional de asigurare a calității, Editura Arc, Chișinău, 2006. – 80 p.
20. RĂDULESCU, Eleonora. Managementul și cultura calității la nivelul unității școlare. București, 2005. Institutul de Științe ale Educației. Laboratorul "Management educațional" [citată 03.08.2023]. <https://scoalavlaicuvoda.ro/wp-content/uploads/2018/05/Managementul-si-cultura-calitatii-la-nivelul-unitatii-scolare-ISE.pdf>
21. **REGULAMENT-CADRU de organizare și funcționare a organului local de specialitate în domeniul învățământului.** [citată 20.08.2023]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=66872&lang=ro.
22. Strategia de dezvoltarea a educației pentru anii 2021-2030 „Educația-2030”. [citată 02.08.2023]. Disponibil: <https://mecc.gov.md/ro/content/elaborarea-strategiei-de-dezvoltarea-educatiei-pentru-anii-2021-2030-educatia-2030.pdf>.]
23. Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2030”. [citată 02.08.2023]. Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/nota_de_concept_viziunea_snd_2030.pdf.

COMPETENȚELE DE LITERAȚIE VERSUS ATITUDINI INTERPRETATIVE

LITERACY SKILLS VERSUS INTERPRETATIVE ATTITUDES

OBOROCEANU Viorica, dr., lector universitar,

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, din Chișinău

ORCID: 0000-0003-2591-0927

oboroceanu.viorica@upsc.md

CZU: 37.016:81'24+808.5

DOI: 10.46727/c.29-30-09-2023.p136-146

Abstract: Literacy skills are beneficial in developing the capacities of reflection and expression, critical thinking and empathy, ensuring integration and participation in society in the components of life. The reader's relationship with the literary text is an original source of information by relating their own ideas and values to those transmitted by the text, at the same time giving them a complex range of emotions and feelings by encountering life situations that illustrate different types of human behavior. The presence of interpretive attitudes confirms a person's ability to read a text with understanding, to interpret the text through the prism of the connections between the text and what he knew before reading it, to form and express an opinion about the text, to use the information or the ideas extracted from the text.

Cuvinte-cheie: interpretive attitudes, literacy competence, literary text, reception, interpretation.

Apariția tehnologiei informației a generat modificări profunde atât în economie, cât și în societate. Esența schimbării din învățământul preuniversitar stă în faptul că există continua

tendință de a se muta accentul de la transmiterea de informații către formarea de competențe. Scriitorul și futurologul american Alvin Toffler a anticipat dezvoltarea clonării, popularitatea și influența calculatoarelor personale, inventarea internetului, a televiziunii prin cablu și a telecomunicațiilor, menționând că *analfabeții secolului XXI nu vor fi cei care nu știu să citească și să scrie, ci aceia care nu pot să învețe, să se dezvețe și să învețe din nou*. A susținut că știința și tehnologia se vor dezvolta într-un ritm atât de rapid, încât cei mai mulți oameni nu vor putea să “digere” acest aflux de informații și vor fi tentați să se “deconecteze” de la acest ritm de viață mult prea trepidant [5].

Formarea competenței de a învăța să înveți, una dintre competențele-cheie stabilite la nivelul Uniunii Europene, devine țintă pentru fiecare nivel de școlarizare, măsurabilă la finalul școlarizării obligatorii. Prin lectură: *modelăm caractere și transmitem valori; dezvoltăm competențe civice și gândirea critică; punem bazele mentalității și a tiparelor de gândire; dezvoltăm imaginația, puterea de creație și abilitatea de reprezentare mentală; formăm atitudinea față de învățare; dezvoltăm abilitățile de (auto)reflecție; stimulăm memoria, concentrarea și atenția*. În acest context, C. Parfene, susține că „literatura română aduce o contribuție substanțială la educarea multilaterală a școlărilor”, consistența acestei contribuții fiind dată de faptul că, „prin intermediul diferitelor modele de artă literară, această disciplină sensibilizează inimile și, implicit, conștiințele elevilor, strecurându-le cunoștințe, idei, sentimente, atitudini” [4], iar cercetătoarea A. Pamfil consideră că „literatura ar trebui să fie un spațiu de inițiere în lectură și în cultură, un spațiu ce tematizează succesiv sau simultan lectura textului [3].

Pentru ca elevii să fie echipați cu abilități și competențe care să-i ajute în învățarea pe tot parcursul vieții, în școală se pot oferi modele de strategii, iar strategiile de literație fac parte din categoria strategiilor care sprijină învățarea pe tot parcursul vieții, devenind unealtă intelectuală indispensabilă în adaptarea la cerințele societății, astfel, formarea atitudinilor interpretative prin texte literare poate deveni reconcilierea omului modern, deoarece, atitudinile interpretative sunt:

- *construcții complexe de reacții afective din partea subiectului educației literar-artistice față de opera literară, ca raport al comprehensiunii textului;*
- *reflectări desprinse prin experiența lectorală/ interes/motivație/ gust estetic/ pe judecățile de valoare ale subiectului;*
- *distorsiuni ale auto-consistenței ca rezultat al literației /al elevului cult de literatură;*

- *încurajări de depășire a timidității și a fricii prin atașarea/respingerea unor idei preluate ca model de la personajul literar;*
- *veriga de legătură între starea psihologică internă dominantă a elevului și mulțimea situațiilor la care se raportează în contextul vieții sale socio-culturale;*
- *un proces de reflecție asupra înțeleșurilor prin examinarea dovezilor, a raționamentului oferit și judecând faptele, generează gândirea critică, atenția, creativitatea. [2].*

Putem cristaliza că, lectura este un act de mare complexitate care presupune nu numai prezența unui cititor/lector și a unui text, ci și interacțiunea acestora. Construcția secretă a libertății interioare se conturează prin formarea atitudinii către lectură. Mai mult decât atât, lectura este influențată de contextul în care are loc, vaforizează devenirea umană, iar limbajul sporește formarea atitudinilor personalității. Pătrunzând în diversitatea textelor literare, elevii vor parcurge căi specifice ale cunoașterii, de la concret la abstract, de la intuiție la reprezentare și fantezie, ajungând în posesia unor multiple instrumente utile satisfacerii dorinței lor de a descoperi realitatea înconjurătoare [1]. Astfel se cultivă interesul pentru cunoaștere, capacitatea de selecție, de asociere, în vederea înțelegerii multiplelor semnificații ale realității, înfățișate prin diferite creații literare, ceea ce devine un obiectiv major al sistemului de educație pentru dezvoltarea gândirii critice, creativității și capacității de rezolvare a problemelor, adică, *literația*. Fiecare copil de astăzi va trebui să poată să-și conștientizeze și să-și valorifice potențialul pentru a se adapta în viitor, de exemplu, la piața muncii.

Ce înseamnă literație?

Literația = (cu originea în cuvântul din limba engleză „literacy”) a intrat recent în vocabularul limbii române, dar deocamdată inexistent în dicționarul limbii române.

= conceptul care se referă la setul de abilități care îi permit persoanei *colectarea și procesarea informațiilor într-un anumit context prin citirea și transformarea acestora în cunoștințe, care se poate manifesta oral sau prin scriere.*

= concept caracterizat prin accentuarea viziunii socio-culturale a învățării. Aceasta înseamnă că depășește limitele abilităților cognitive.

= aptitudinea de a înțelege și utiliza informația scrisă în viața de zi cu zi, acasă, la lucru în colectivitate astfel încât persoana în cauză să-și poată atinge anumite scopuri personale și sa-și dezvolte cunoștințele și capacitățile.

- ✓ În dicționarul Cambridge (<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/literacy>) „literația este ca abilitatea de a scrie și a citi” dar „literația este, de asemenea, o abilitate de bază sau o cunoaștere a unui subiect”. Explicație prea simplistă și creează confuzie, pentru că și alfabetizarea are aceeași definiție [9].
- ✓ În dicționarul OECD literația este definită ca “abilitatea de a înțelege, de a folosi și de a reflecta asupra textelor scrise pentru a-și atinge obiectivele, a-și dezvolta cunoștințele și potențialul și a participa eficient la viața societății” [6].
- ✓ În documentele UNESCO, despre literație se afirmă ca este „un set de abilități de citire, scriere și numărare, alfabetizarea dar care „este acum înțeleasă ca un mijloc de identificare, înțelegere, interpretare, creație și comunicare într-o lume tot mai digitalizată, mediată de text, bogată în informație și rapidă” [7].

Astfel, știm că nu e suficient să îi pregătim pe copiii și tinerii la școală pentru citit-scrisul necesar pentru viața de școlar; e nevoie să îi pregătim să poată continua să învețe folosindu-se de competențele de literație pe tot parcursul vieții. Competențele de literație țin de relaționarea cu un text, adică de un ansamblu de acțiuni care presupun mai mult decât receptarea unor semne sau ideograme. Oamenii care sunt buni cititori au un vocabular mai bogat, cunosc mai bine lumea și știu să scrie mai bine și mai corect; ei înțeleg mai ușor noile idei și situații, descriu, explică, argumentează mai bine, articulându-și ideile mai clar. O persoană literată înțelege textul pe măsură ce îl parcurge. Chiar după prima lectură, ea este capabilă să selecteze, interpreteze și utilizeze informații din text.

Cum dezvoltăm competențele de literație pentru fiecare elev ?

Metode și tehnici:

- ≈ **ALGORITMUL AȘTEPTĂRILOR.** Algoritmul este un set finit de pași executabili, descriși fără echivoc, care soluționează o clasă de probleme.

Exemplu: Textul *Charlie și fabrica de ciocolată, după Roald Dahl*

Ce am intenționat?	<ul style="list-style-type: none"> • Toate exercițiile propuse au rolul de a-i implica activ pe elevi și de a-i ajuta să aprofundeze conținutul textului literar. Concepem o fișă de lucru ale cărei sarcini de lucru se desfășoară pe imaginea unei „ciocolate”.
Ce am obținut?	<ul style="list-style-type: none"> • Implicați activ, elevii explorează singuri textul literar, extrag din text informații esențiale de conținut, povestesc, descoperă singuri trăsăturile personajelor, fac predicții, își exprimă opiniile. • Demersul didactic are un impact pozitiv asupra elevilor.

	<p><u>Reacțiile elevilor:</u> Elevii au avut reacții pozitive, au fost antrenați și interesați pe tot parcursul celor 2 ore, și-au dus sarcinile la bun sfârșit.</p> <p><u>Feedbackul</u> oferit elevilor: Îndrumare pe parcursul activității, sprijin, aprecieri verbale.</p>
Ce îmi propun?	Consider că activitățile de învățare propuse contribuie la formarea competențelor specifice vizate și îmi propun și pe viitor activități atractive care să permită elevilor valorificarea atitudinilor interpretative.

- ≈ **Axa principalelor evenimente.** Elevii descoperă succesiunea evenimentelor prezentate într-un text. Cu ce scop o folosesc? Înțelegerea în profunzime a textului, prin identificarea evenimentelor importante și stabilirea relațiilor cronologice în derularea acestora.
Exemplu: Desenează/scrie ce a mâncat omida mâncăcioasă în fiecare zi a săptămânii.
- ≈ **Brainstorming** – emiterea unui număr cât mai mare de idei, soluții privind modul de rezolvare a unei probleme, în vederea obținerii, prin combinarea lor, a unei soluții complexe, creative, de rezolvare a problemei puse în discuție (Oprea, 2007). Pentru a găsi soluții de rezolvare creativă a problemelor.
- ≈ **Cărți de joc/ Jetoane cu imagini.** Profesorul realizează carduri în care explicația cuvintelor noi se face și cu ajutorul imaginii. Se pot folosi într-o conversație, înainte de citirea textului, astfel încât copiii să se familiarizeze cu cuvintele înainte de a le întâlni în text. Pentru consolidare, cardurile se decupează pe contur, se separă cuvintele de imagini, copiii având ca sarcină să asocieze corect imaginea cu denumirea.
- ≈ **Chestionar de reflecție.** Elevilor li se poate aplica acest chestionar, cu rolul, pe de o parte, să ajute profesorul să înțeleagă progresul lor, dar și să le faciliteze reflecția asupra propriei priceperi în lucrul cu textele. Cu scop de reflecție și colectare de păreri de la elevi privind legătura dintre text și experiențele proprii sau despre procesul de învățare individual, prin care a trecut fiecare elev.

Exemplu: Ce strategii de bun cititor ți-au plăcut cel mai mult din ultimele ore ? Alege din listă:

- Ascult și citesc cu mare atenție.
- Ghicesc ce se întâmplă în text și am fost curios.
- Ghicesc ce înseamnă anumite cuvinte pe care nu le cunoșteam.
- Am aflat cuvinte noi.
- Știu să fac hărți mentale cu informații din text.
- Mă pricep să spun ce cred eu despre o întâmplare din text.
- Mă pricep să pun întrebări pentru a înțelege textul mai bine.
- Știu să numesc personajele și să le descriu.

- ≈ **Conversație - ancoră pentru text.** Este o variantă de predicții, prin care profesorul propune înainte de lectură câteva întrebări/situații/activități ce anticipează ceea ce se petrece în text. Exemplu: Elevii să guste o prăjiturică ce apare într-o secvență importantă din text. Sau: întrebări legate despre cel mai bun prieten și cât de important este pentru copii, înainte de un text despre prietenie.
- ≈ **Cubul.** Este o metodă care presupune explorarea unui subiect, a unei situații din mai multe perspective, permițând abordarea complexă și integratoare a unei teme. Contribuie la dezvoltarea gândirii critice și a creativității. Oferă posibilitatea interdisciplinarității. Face posibilă diferențierea învățării. Realizată în grup, oferă posibilitatea învățării interactive.

Exemplu: Textul *Legenda lui Moș Crăciun*.

Descrieți omul bătrân din text.

Comparați traiul bătrânului cu cel al copiilor.

Alcătuiți familia lexicală a cuvântului „joc”.

Analizați părțile de vorbire învățate: *El a meșterit jucării minunate.*

Argumentați de ce textul este o legendă?

Asociați corect îmbinările de cuvinte pentru a obține comparații:

• obraji roșii	• ochi negri
• ca tăciunele	• fulgi mari
• ca niște fl uturi	• ca para focului

- ≈ **Diagrama T/Y.** Elevii organizează grafic reacții binare (da/nu; pro/contra; argumente/ contraargumente) la anumite enunțuri date. Elevii exprimă mai întâi argumentele pe baza cunoștințelor anterioare, le completează apoi pe baza studierii unui text și le confruntă cu argumentele specificate de colegi. Exprimare de argumente și contrargumente, pornind de la idei citite.
- ≈ **Diagrama Venn.** Este un organizator grafic format din două cercuri parțial suprapuse în care se reprezintă asemănările și deosebirile dintre două aspecte, idei sau concepte. În partea în care se suprapun cele două cercuri se grupează asemănările, iar în părțile rămase libere se notează deosebirile dintre două aspecte, idei sau concepte.
- ≈ **Eseul de cinci minute.** Timp de cinci minute, elevii scriu comentarii la 2-3 itemi dați, în caiete/jurnale sau pe fișe printate special pentru acest moment. Cu scop de reflecție și colectare de păreri de la elevi privind legătura dintre text și experiențele proprii sau despre procesul de învățare individual, prin care a trecut fiecare elev.

Exemplu:

1. Scrie un aspect important pe care l-ai învățat explorând acest text.
2. Scrie cel puțin o întrebare la care nu ai primit clarificări, în urma studiului acestui text.
3. Scrie o sugestie sau un comentariu privind activitatea de învățare de astăzi.

Eseurile sunt colectate/verificate de profesor fiind utile în proiectarea următoarei lecții.
La întrebările de clarificare se răspunde în următoarea oră.

- ≈ **Explozia stelară.** Prin intermediul acestei tehnici se formulează cât mai multe întrebări despre un subiect sau despre un concept și se fac cât mai multe conexiuni între concepte. Cu scopul investigării unui subiect din mai multe perspective; elevii învață să formuleze întrebări, dar și să construiască răspunsuri la propriile întrebări.
- ≈ **Familia de cuvinte, Banca de cuvinte, Cuvinte care rimează.** Elevii lucrează pe o fișă sau în caiete exerciții specifice: enumeră cuvinte care fac parte din familia de cuvinte a noului cuvânt, găsesc cuvinte care rimează cu unele date, fac asocieri etc.
- ≈ **Harta conceptuală/mentală.** Structurarea unui ansamblu de informații sau concepte în mod grafic, neliniar, logic, ierarhic sau semantic în jurul unui concept-cheie sau termen-cheie. Ea poate cuprinde: cuvinte, imagini, simboluri, numere, culori. Pentru a construi o privire de ansamblu asupra unui conținut complex, pentru a marca conexiunile dintre termeni, pentru a grupa informațiile după criterii logice sau semantice.
- ≈ **Idei de buzunar (Apud M. Marin).**

<ul style="list-style-type: none">• Personajul impresionează prin...• Am admirat...(o calitate a personajului)...• Am observat la personajul textului...• Aș vrea să am un prieten ca personajul..., deoarece...• În urma lecturii am învățat...• Textul captivează prin...• Textul mă inspiră prin...• Mărturisesc că ne asemănăm prin...	<ul style="list-style-type: none">• Textul este extraordinar, întrucât...• Textul impresionează prin...• Textul a produs impresie... asupra mea, deoarece...• Atrage atenția...• Acest text se deosebește de altele prin...• Optez pentru...• Pun preț pe...• Prefer să citesc cărți cu subiect...
---	---

- ≈ **Interogarea autorului.** Un elev se așază în fața clasei, pe Scaunul autorului. Colegii îi pun întrebări de forma: Cu ce scop/intenție ai scris această carte? Ce te-a inspirat? Ce ai vrut să comunici în acest fragment? De ce menționezi acest aspect? Înțelegerea textului în profunzime, prin formularea unor întrebări și a răspunsurilor la întrebări; căutarea altor

surse de informații în afara textului, care pot clarifica sensul textului citit. (Se începe antrenamentul frontal și abia după ce copiii se obișnuiesc cu tehnica, o pot folosi individual atunci când studiază un text.)

- ≈ **Jurnal dublu** (jurnalul cu dublă intrare). Metoda presupune împărțirea paginii în două. În stânga se notează pasaje din text în dreapta cititorul este invitat să reflecteze asupra secvențelor din stânga. Pentru a crea conexiuni între propriile experiențe și text. Identificarea cu situațiile personajelor îmbunătățește înțelegerea. Metoda e utilizată și pentru dezvoltarea gândirii critice.
- ≈ **Lectura cu voce tare**. Un adult citește textul cu voce tare copiilor (indiferent de vârsta lor). Lectura cu voce tare creează cititori. Experiența se adresează în primul rând laturii emoționale și poate genera amintiri vii ale unei povești asociate cu o persoană, un timp sau un loc, amintiri care se doresc a fi repetate. Este o modalitate de a valida o carte - citind-o, le comunicăm copiilor că respectiva carte merită citită. Se creează o comunitate care ascultă povești - se face legătura între aceste povești și viețile personale. Se demonstrează cititul expresiv.
- ≈ **Lectură cu mimă**. În momentul lecturii profesorului, elevii mimează situațiile prin care trec personajele sau emoțiile descrise. Păstrează atenția copiilor la text și ajută pentru o experiență de lectură pozitivă.
- ≈ **Lectura ecou**. În perechi, un cititor mai competent sprijină un cititor cu competențe în formare, citind împreună. Cititorul mai competent își ajustează volumul și sprijinul pe măsură ce celălalt cititor devine mai încrezător.
- ≈ **Lectura expresivă a profesorului**. Lectura expresivă în sine ajută la înțelegerea textului, prin evidențierea, prin intonație, a unor cuvinte-cheie, a conexiunii dintre cuvinte și idei. E important să citim cu voce plăcută, cu o mimică bine pliată pe evenimentele textului, cu momente strategice de tăceri sau de interjecții, voce îngroșată sau subțiată, priviri curioase, întrebătoare care țin isonul situațiilor din text. Dacă prelectura îi atrage pe elevi spre text, lectura expresivă le menține treaz interesul și avem nevoie, pentru a produce învățare de calitate, de elevi uimiți și curioși, bine conectați la text.
- ≈ **Matricea de analiză semantică**. Se compară caracteristicile conceptului mai puțin cunoscut, cu caracteristici ale conceptelor familiare copiilor.

	Trăiește în apă/ Trăiește pe uscat	Se mișcă în salturi scurte/înoată/merge	Își folosește aripile pentru zbor/înot/ altele
Găina			
Crapul			
Pinguinul			

- ≈ **Reповestire cu ajutorul benzilor desenate.** În reповestirea unei narațiuni, folosind structura și regulile benzilor desenate. Înțelegerea în profunzime a textului: timp, loc, personaje, momentele acțiunii, mesaj. Exprimarea într-o formă atractivă, prin limbaj vizual. Stimularea tuturor operațiilor gândirii.
- ≈ **Rețeaua personajelor.** Constă în realizarea unui organizator grafic în care sunt surprinse caracteristicile unui personaj sau ale mai multor personaje și relațiile dintre ele. Se pot da exemple de fapte din care reies caracteristicile surprinse.
- ≈ **RIR - relația întrebare – răspuns.** RIR este o strategie de comprehensiune menită să sprijine elevii în înțelegerea și formularea diferitelor tipuri de întrebări. Strategia are avantajul că îi obligă pe elevi să se gândească și dincolo de limitele textului, să fie creativi și să coopereze în timp ce se angajează în gândire de ordin superior (aplicativă, sintetică, evaluativă). Strategia presupune ca elevii să formuleze patru tipuri de întrebări pornind de la textul citit. Aceste patru tipuri de întrebări se organizează într-un tabel cu patru cadrane.

În text	În mintea ta
Informații - Unde? Cine? Când?	Gândește și caută: Ce dovezi ai din text? Ce s-a întâmplat înainte/după un moment de text?
Doar eu Cum te-ai simți dacă ai fi ...	Autorul și eu Oare ce mesai a dorit autorul să transmită prin ...

- ≈ **SINELG** (Sistemul Interactiv de Notare pentru Eficientizarea Lecturii și a Gândirii). Pentru a înțelege mai bine textul, restructurând informațiile și comparând ceea ce este nou cu ceea ce elevii știu deja. Elevii citesc cu creionul în mână și notează pe marginea textului anumite semne, stabilite în prealabil în grup.
- ≈ **Știu.../Vreau să știu.../Am învățat (aflat)...** Copiii își desenează în caiet un tabel cu trei coloane: Știu/ Vreau să știu? Am învățat. Înainte de a explora noile informații din textul nonficțiune, notează în prima coloană informațiile pe care le cunosc despre

subiectul ce urmează a fi discutat. În procesul de identificare a lucrurilor cunoscute, vor apărea și întrebările despre lucrurile mai puțin cunoscute, despre care elevii ar vrea să știe. Acestea se notează în coloana a II-a. După lectura aprofundată a noului text, elevii completează și coloana a III-a. Pentru a lua în considerare cunoștințele anterioare ale elevilor și pentru a construi învățarea pe acestea.

- ≈ **Tabele, diagrame.** Se citește integral textul, pentru o privire de ansamblu. La lectura repetată, se identifică fragmentele unitare din punct de vedere al informațiilor transmise. Se urmăresc: conceptele-cheie, clasificările, cronologiile, etapele unui fenomen etc. Se completează tabelul cu informații structurate pe mai multe rânduri și coloane, în funcție de grupajele de informații transmise. Restructurarea informațiilor într-o formă ușor de reținut, sintetizare și ordonare după anumite criterii. Atunci când prelucrează informațiile, elevii folosesc toate operațiile gândirii.
- ≈ **Tabelul predicțiilor.** Pe măsură ce profesorul le citește copiilor, le poate adresa întrebări despre ceea ce urmează, înainte de a da pagina, în momentul în care apare o imagine în text. Păstrarea interesului pentru text. E important ca antrenamentul acesta să fie constant, pentru a-i ajuta pe copii să interiorizeze un mod interogativ, curios, de raportare la text.
- ≈ **Termenii-cheie în avans.** Se alege patru-cinci cuvinte/expresii care denumesc concepte cheie din textul ce urmează a fi studiat. Elevii primesc ca sarcină să discute despre semnificația cuvintelor, să stabilească relații între concepte și să reprezinte grafic relațiile identificate. Apoi citesc noul text și compară relațiile descoperite cu cele presupuse anterior citirii textului. Pentru a actualiza concepte învățate deja, pentru orientarea atenției astfel încât să înțeleagă procesul științific care va fi prezentat în textul nou.
- ≈ **Turul galeriei.** Se potrivește pentru produsele/proiectele realizate în grup. Odată expuse, produsele activității sunt analizate și evaluate de către elevi, atunci când aceștia fac Turul galeriei. Se pot formula comentarii și întrebări în scris, pe bilețele. Autorii produselor răspund la întrebări. Pentru ca elevii să ofere și să primească feedback pentru produsul realizat prin studiul unui text și nu numai. Este un mod organizat și structurat de reflecție, de analiză comparativă și de exprimare de opinii.

≈ **Văd.../ Cred că... / Mă întreb...** Elevii își notează pe caiete într-un tabel cu trei coloane ce văd într-o imagine, ce cred despre imaginea respectivă și ce întrebări își pot imagina pornind de la ea.

≈ **Vocabular desenat.** Profesorul scrie în fiecare casetă a tabelului cuvinte noi, întâlnite în textul citit. Elevii ilustrează prin desen și abia apoi le explică oral.

În concluzie, literatia ține de capacitatea de a relaționa cu un text. Prin *atitudinea interpretativă* determinăm atitudinea elevului față de un anumit fenomen de care el este interesat cognitiv, afectiv și pragmatic. Este important ca învățarea să fie abordată ca o activitate în cadrul căreia elevii sunt încurajați, stimulați să pătrundă în semnificațiile ascunse ale operei literare, să analizeze elementele ei constitutive, purtătoare de sensuri, să sesizeze legătura dintre idei și concepte, să compare lumea plăsmuită de autor cu cea reală, să exprime gândire critică. Astfel, opiniile/atitudinile lor critice, rezultate din sarcinile formulate, din întrebări relevante și stimulative, devin o valoare achiziționată, care le permite să găsească soluții în diferite situații de viață.

O persoană cu competențe de literație este capabilă să utilizeze un text la prima vedere pentru a rezolva niște sarcini date, dar și să formeze alt text și să emită și argumenteze opinii. Competențele de literație asigură învățare rapidă la locul de muncă, adaptare la diverse situații și comunicare eficientă cu colegii și clienții. Pe o piață a muncii competitivă, este foarte important să fii capabil să relaționezi cu un text rapid și eficient.

BIBLIOGRAFIE

1. GOLUBIȚCHI, S., OBOROCEANU, V. Particularitățile textului literar în clasele primare. În: *Simpozion Internațional: RESPONSABILITATE PUBLICĂ ÎN EDUCAȚIE, Ediția a IX, 9-10 decembrie 2017*. Constanța: Editura CRIZON. 176p. pp.139-142. ISSN 2066-3358.
2. OBOROCEANU, V., *Atitudini interpretative în opera literară*, Acta et Commentationes, Sciences of Education, nr.1(15)2019 ISSN 1857-0623 p.143-148 E-ISSN 2587-3636, CZU:37.016:81/82.135.1
3. PAMFIL, A. Câteva considerații despre postlectură și o ilustrare . În: Revista de didactica limbii și literaturii române PERSPECTIVE. Nr. 1(30)/2015, pp.2-7 ISSN 1582-134x
4. PARFENE, C. Analize și interpretări literare. Iasi: Editura Junimea. 1994. ISBN Lipsă
5. TOFFLER, A., *Learning for Tomorrow: The Role of the Future in Education* Hardcover, Editura: Random House Inc, 1974, 421 p., ISBN 978-0394483139
6. OECD-Glossary of Statistical Terms from: <https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=5420>
The Global Alliance for Literacy from: <http://uil.unesco.org/literacy/global-alliance>
7. Five Stages of Reading Development from: <https://www.theliteracybug.com/stages>
8. <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/literacy>
9. https://www.sedl.org/.../teaching_content_area_literacy_and_disciplinary_literacy.pdf
10. <https://community.articulate.com/discussions/building-better-courses/free-mindmap-template>